

R.I.
STIMAWA YOGYAKARTA
Mataram No. 29 Yogyakarta

AD 2013

**ENIGE
CRITISCHE BESCHOUWINGEN
BIJ DE BANKWETTEN VAN 1948**

PIETER SIEBESMA

2

e

3

OTOMASI 2001

XT 502

2
332
Sie
E

ENIGE
CRITISCHE BESCHOUWINGEN
BIJ DE BANKWETTEN VAN 1948

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DE GRAAD
VAN DOCTOR IN DE ECONOMISCHE
WETENSCHAPPEN AAN DE NEDER-
LANDSCHE ECONOMISCHE HOOGE-
SCHOOL TE ROTTERDAM, OP GEZAG
VAN DE RECTOR MAGNIFICUS
CH. GLASZ, HOOGLERAAR IN DE
STAATHUISHOUDKUNDE, IN HET
OPENBAAR TE VERDEDIGEN IN HET
GEBOUW DER HOGESCHOOL OP
DONDERDAG 8 DECEMBER 1949,
DES NAMIDDAGS TE DRIE UUR

DOOR

PIETER SIEBESMA,

GEBOREN TE GOËNGA,
GEMEENTE WIJMBRITSERADEEL

T. WEVER — 1949 — FRANEKER

57993 - 6

T. F. M. G. B. L.

INHOUD

	Inleiding	9
Hoofdstuk I	De Centrale Bank en de Monetaire Politiek	
	§ 1 In een zuiver metalliek geldstelsel	15
	§ 2 In een metalliek geldstelsel met bankgeld	17
	§ 3 In een a-metalliek geldstelsel	23
Hoofdstuk II	De Nederlandsche Bank vóór 1 October 1945	
	§ 1 Oprichting	29
	§ 2 Rechtsvorm	30
	§ 3 Duur	30
	§ 4 Kapitaal	31
	§ 5 Winstverdeling	32
	§ 6 Benoemingsrecht	32
	§ 7 Koninklijke Commissaris	32
	§ 8 Positie tegenover de Staat	33
	§ 9 Monopolie	35
	§ 10 Inwisselplicht	35
	§ 11 Verplichting tot het aanhouden van kasgeldreserves	37
	§ 12 Binding inzake werkzaamheden	42
	§ 13 Resumé	44
	§ 14 Periode 1936-1948	46
Hoofdstuk III	De Nederlandsche Bank onder de Bankwet 1948	
	§ 1 Algemeen overzicht	48
	§ 2 De werkzaamheden der Bank	51
	1 Algemeen (51); 2 Octrooistelsel (52); 3 Monopoliestelsel (53); 4 De verwisselplicht van de Bank (53); 5 Bankbiljetten wettig betaalmiddel (56); 6 Begrenzing omlopende gelden (57); 7 De taak van de Bank (60).	
	§ 3 De taak van de Nederlandsche Bank	63
	1 De regulering van de waarde van de Nederlandse geldeenheid (64); 2 De zorg voor het betalingsverkeer (76); 3 Het toezicht op het credietwezen (76).	
	§ 4 Open Markt Operaties	87

§ 5	Het Bestuur van de Bank	91
	1 Algemeen (91); 2 Het stelsel van aanwijzingen (94).	
Hoofdstuk IV	De Wet nopens de Naasting der Aandelen in de Nederlandsche Bank N.V.	103
Hoofdstuk V	Samenvattend Overzicht	111
	Tekst van de Bankwet 1948	115
	Tekst van de Wet nopens de Naasting der Aandelen in de Nederlandsche Bank N.V.	129

INLEIDING.

Wie zich zet aan de beoordeling van de Bankwetten van 1948, te weten de „Wet nopens de naasting der aandelen in de Nederlandsche Bank N.V.” en de Bankwet 1948 en kennis neemt van hetgeen vooraf ging, alvorens de wetten in het Staatsblad verschenen, zal ongetwijfeld onder de indruk geraken van de doorwrochte en met grote kennis van zaken voorgedragen vertogen ter verdediging van de ontwerpen van wet. Hij zal zelfs enigszins gevaar lopen onder de ban te geraken van de sublieme wijze van verdediging en wellicht moeite hebben zijn critische instelling tegenover beide wetten, welke instelling tenslotte essentiële voorwaarde is voor een objectieve beschouwingwijze, te behouden, respectievelijk telkens weer te hervinden.

De verdediging wordt door één centrale gedachte gedragen, namelijk deze, dat de nieuwste bankwetgeving, wel verre van tegen de geest des tijds in te gaan, als het ware in de lijn van de historische ontwikkeling ligt, dat in feite niets anders geschiedt, dan dat in de loop der jaren *de facto* reeds gegroeide verhoudingen *de jure* worden vastgelegd.

Uitgangspunt van deze beschouwing vormt de praemisse, dat de Nederlandsche Bank nimmer een zuiver particuliere instelling is geweest, doch dat zij werd opgericht met een commerciëel en een publiek doel. Dit zou reeds zijn af te leiden uit de considerans van het Souverein Besluit van 25 Maart 1814, waarin wordt gestipuleerd, dat het de taak van de commerciëel te drijven Bank is de handel uit het diepe verval op te beuren en dat zij heeft te voorzien in de gereede omloop van geld en geldswaarde.

De Bank zou dus reeds van de aanvang af een dualistisch karakter hebben gehad, maar de blik op de juiste verhoudingen zou lange tijd vertroebeld zijn, doordat het commerciëel element zeer overheerste.